Vraag nr. 252
van 19 september 2000
van mevrouw TREES MERCKX-VAN GOEY

Salmonellabacterie – Zwembaden

Het Jaarverslag van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) meldt dat het centraal laboratorium van de VMW 146 metingen deed in de warmwatercircuits van stedelijke zwembaden van bij de VMW aangesloten gemeenten.

De VMW doet deze controles voornamelijk omdat zij zich ervan moet vergewissen dat er vanuit de warmwaterinstallaties geen terugstroming naar het leidingnet kan gebeuren.

In 40 % van deze controles werd door de VMW de salmonellabacterie aangetroffen.

Dit is onrustwekkend !

Aangezien de VMW deze controles kennelijk en in hoofdorde uitvoert in het kader van de bescherming tegen vervuiling van het leidingnet, kan het niet anders dan dat er ook diensten zijn van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap die controles uitvoeren met de volksgezondheid als finaliteit.

1. Welke instanties voeren laatstgenoemde controles uit, onder meer en met name voor de installaties van gewestelijke, provinciale en niet bij de VMW aangesloten gemeentelijke zwembaden ?

   Wat is de frequentie van deze controles en bestaan hieromtrent richtlijnen ?

2. Wat zijn de resultaten van die controles voor salmonellavervuiling van openbare zwembaden voor 1999 ? Graag met opgave van naam en ligging van de zwembaden waar salmonellavervuiling werd vastgesteld.

3. Werd de betrokken gemeente of provincie in kennis gesteld van het resultaat van die controles en werden de gebruikers van de zwembaden waar salmonella werd vastgesteld, hiervan op een ernstige wijze op de hoogte gebracht ?

Antwoord

Vooreerst merk ik op dat uit het Jaarverslag van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening blijkt dat het Centraal Laboratorium zowel het koude drinkwater als de warmwatercircuits van gemeentelijke zwembaden heeft gecontroleerd op de aanwezigheid van de legionellabacterie, en niet op salmonellabacteriën zoals door de Vlaamse volksvertegenwoordiger wordt vermeldt. De salmonellabacterie is een pathogene of ziekmakende stoelgangskiem, die in hoofdzaak verantwoordelijk is voor voedsel-toxi-infecties. De legionellabacterie is eveneens een voor de mens pathogene kiem, die legionellosis, een atypische longontsteking, kan veroorzaken. Ze wordt ook veteranenziekte of legionairsziekte genoemd.

Legionella is een groep kiemen die zich onder meer in de slijmlaag van buizen gaat ontwikkelen en via waterverneveling mensen kan besmetten. Risico's bestaan bij installaties die aërosolen verspreiden, zoals whirlpools, airconditioninginstallaties, koeltorens, douches, … Er wordt aangenomen dat de bacterie in uiterst lage concentraties in het leidingwater voorkomt en zo de waterinstallaties besmet. De ontwikkeling van Legionella spp. stagneert in water met een temperatuur lager dan 20 graden Celsius ; de kiem groeit optimaal bij een watertemperatuur van 35 – 45 graden Celsius en sterft af boven 60 graden Celsius.

De Vlaamse Gezondheidsinspectie was op de hoogte van het VMW-initiatief om het drinkwater van hun klanten-zwembaden te bemonsteren. Zij heeft trouwens dit initiatief gesteund, omdat het perfect aansloot bij haar omzendbrief van juli 1999 die naar alle uitbaters van zwembaden, whirlpools en therapiebaden werd verzonden. In deze omzendbrief werd gewezen op de wettelijke verplichtingen en op mogelijke saneringsmaatregelen. De analyseresultaten van de VMW werden door de bevoegde Vlaamse Gezondheidsinspectie ook opgevraagd, zodat deze laatste de sanering van besmette installaties kon superviseren.

Volgens de VMW zou 40 % van de waterinstallaties besmet zijn met de legionellabacterie. In tegenstelling met wat deze cijfers doen veronderstellen, zijn er zeer weinig gevallen van legionellabesmetting ten gevolge van douchegebruik in zwembadinrichtingen bekend. In bekende gevallen van douchewatercontaminatie met de kiem werd er in Vlaanderen steeds onmiddellijk ingegrepen door de Vlaamse gezondheidsinspecteur, met soms het sluiten van de inrichting. Steeds werd ook een opvolgingsonderzoek ingesteld dat bacteriologische staalname en cultuur van waterstalen omvatte.

Na deze lange inleiding, nochtans noodzakelijk om de problematiek te schetsen, ga ik graag in op de door de Vlaamse volksvertegenwoordiger gestelde vragen.

1. Routinematig voert de Vlaamse overheid geen controles uit naar het voorkomen van legionella in watercircuits, zoals douches, in zwembaden. Er zijn ook geen (wettelijk) verplichte metingen van dit type opgelegd aan de uitbaters van baden.

   De controle op het aantal legionellakiemen in watercircuits van zwembaden is immers niet de meest hanteerbare of aangewezen beheerstechniek voor de legionellaproblematiek. Veel beter is het om via de temperatuur te werken, deze op te volgen, en met name de genoemde temperatuurvork waarin de kiemen vlot kunnen groeien, te vermijden.

   In de milieuvergunning van zwemgelegenheden worden dan ook dergelijke maatregelen opgelegd. Vlarem II bepaalt : "De stortbaden zijn voorzien van water met aangepaste temperatuur, afkomstig van een warmwaterinstallatie met water van ten minste 65° C. Het mengventiel is in de onmiddellijke nabijheid van het stortbad geplaatst".

   De Vlaamse Gezondheidsinspectie heeft verder een omzendbrief gestuurd naar alle zwembaduitbaters, met de aanbeveling dat elke inrichting een verantwoordelijke voor de watersystemen zou aanstellen. Men dient een beheersplan op te stellen dat een risicoanalyse en beheersmaatregelen omvat. Richtlijnen hieromtrent werden in de omzendbrief opgenomen.

   Enkel indien uit de risicoanalyse blijkt dat de installatie niet beantwoordt aan de normen, wordt er een legionellabepaling uitgevoerd. De controles op legionella in watersystemen dienen te gebeuren door daartoe erkende laboratoria. Bij positieve analyses voert men onmiddellijk gerichte saneringsmaatregelen uit, waaronder aanpassingen aan de bestaande installaties en/of diverse desinfecterende acties. Een kopie van de resultaten wordt door het laboratorium steeds rechtstreeks naar de Gezondheidsinspectie gestuurd.

   Wel is het in de praktijk zo dat de meeste zwembaduitbaters reeds spontaan een legionellacontrole van de douches lieten uitvoeren. De resultaten hiervan zijn bekend aan de gezondheidsinspecteurs van elke provincie.

   Terloops wil ik nog even vermelden dat, wat het zwemwater zelf betreft, er drie verplichte controles per dag zijn op desinfecterend vermogen, uit te voeren door de uitbater en bij te houden in een logboek, een maandelijkse controle door een erkend laboratorium en een twee- tot driejaarlijkse controle door de Vlaamse Gezondheidsinspectie op onder meer het aantal kiemen. Ten slotte moeten inrichtingen met whirlpools ook ten minste eenmaal per jaar het badwater laten onderzoeken op specifiek Legionella pneumophilia. Alle resultaten moeten worden gemeld aan de Vlaamse Gezondheidsinspectie.

2. Er is momenteel geen centrale databank beschikbaar waar geglobaliseerd resultaten van metingen in zwembaden kunnen worden opgevraagd.

   Zwembaden waar er problemen zijn, worden door de equipes van de Vlaamse Gezondheidsinspectie die in de vijf Vlaamse provincies gestationeerd zijn, van nabij opgevolgd en bijgestaan in het nemen van saneringsmaatregelen.

3. Wanneer een besmetting met legionella in de sanitaire installaties van een zwembad wordt vastgesteld die een gevaar vormt voor de volksgezondheid, wordt de betrokken gemeente daarvan door de Vlaamse Gezondheidsinspectie op de hoogte gebracht.

   Aan de burgemeester wordt eventueel gevraagd om het zwembad te sluiten tot de nodige saneringsmaatregelen getroffen zijn.

   Meer algemeen verwijs ik ook nog naar de legionella-infofolder, waarin een antwoord wordt gegeven op de vijfentwintig meest gestelde vragen en antwoorden. Deze folder werd verspreid naar alle provinciale en gemeentelijke overheden, samen met andere voor deze overheden en hun technische ambtenaren relevante informatie. Voor geneesheren werd een themanummer van het Epidemiologisch Tijdschrift gepubliceerd dat uitsluitend betrekking had op de legionellaproblematiek.